

ТОЛЕРАНТНІСТЬ ДО РИЗИКУ ТА АПЕТИТ-РИЗИК СТАРТАПУ: СУТНІСТЬ ТА ОЦІНКА

©2020 ЯЦКЕВИЧ І. В.

УДК 334.722:338
JEL: D81; B32; M13

Яцкевич І. В. Толерантність до ризику та апетит-ризик стартапу: сутність та оцінка

У статті, завдяки дослідженню інноваційної активності підприємств за видами економічної діяльності за 2014–2018 рр., обґрунтовано, що масштаби та значущість стартапів підвищують конкурентоспроможність ефективності інноваційної продукції. Зазначено, що стартап є ефективним напрямом інноваційного розвитку країни завдяки його перевагам (створення нових робочих місць, розвиток регіонів, поліпшення життєвого рівня населення та інше), який характеризується високим рівнем ризику та на який впливають певні фактори. Обґрунтовано, що ризик для стартапів – це багатомірний клубок взаємопов'язаних один з одним ризиків, який змінюється з урахуванням факторів та залежно від стадій життєвого циклу стартапу (дослідження, перевірка, ефективність, масштабування, продаж/оновлення). Визначено та систематизовано фактори (етап розвитку життєвого циклу стартапу, думки зацікавлених сторін, фактори бухгалтерського обліку та законодавчої політики, ймовірність шахрайства, зовнішні фактори, державні обмеження, фактори, що залежать від життєвого рівня стартапу, культурний фактор), які впливають на формування методики оцінювання толерантності до ризику й апетит-ризик. Рекомендовано методики оцінювання толерантності до ризику й апетит-ризик стартапу, які повинні бути «лояльними» і постійно оновлюватися в разі виникнення нових ризиків, а також з урахуванням стадій його життєвого циклу. Зазначено, що толерантність до ризику має бути відображена в реєстрі ризиків стартапу для подальшого аналізу та дослідження. Практична значущість запропонованої оцінки полягає в тому, що її застосування дозволить фаундери аналізувати ризики на кожній стадії життєвого циклу стартапу, надаючи аналізу кожну ризикову галузь.

Ключові слова: апетит-ризик, життєвий цикл, стартап, толерантність до ризику, фаундер.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-2-458-463>

Табл.: 1. **Формул.:** 1. **Бібл.:** 11.

Яцкевич Інна Володимирівна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту організацій, Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президенті України (вул. Генуезька, 22, Одеса, 65009, Україна)

E-mail: Innav2018@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0210-6135>

УДК 334.722:338
JEL: D81; B32; M13

Яцкевич І. В. Толерантность к риску и аппетит-риск стартапа: сущность и оценка

В статье, за счет исследования инновационной активности предприятий по видам экономической деятельности за 2014–2018 гг., обосновано, что масштабы и значимость стартапов повышают конкурентоспособность эффективности инновационной продукции. Указано, что стартап является эффективным направлением инновационного развития страны благодаря его преимуществам (создание новых рабочих мест, развитие регионов, улучшение жизненного уровня населения и прочее), который характеризуется высоким уровнем риска и на который влияет ряд факторов. Обосновано, что риск для стартапов – это многомерный клубок взаимосвязанных друг с другом рисков, который изменяется с учетом факторов и в зависимости от стадий жизненного цикла стартапа (исследование, проверка, эффективность, масштабирование, продажа/обновление). Определены и систематизированы факторы (этап развития жизненного цикла стартапа, мнения заинтересованных сторон, факторы бухгалтерского учета и законодательной политики, вероятность мошенничества, внешние факторы, государственные ограничения, факторы, зависящие от жизненного уровня стартапа, культурный фактор), влияющие на формирование методики оценки толерантности к риску и аппетит-риска. Рекомендованы методики оценки толерантности к риску и аппетит-риска стартапа, которые должны быть «лояльными» и постоянно обновляться в случае возникновения новых рисков, а также с учетом стадий его жизненного цикла. Отмечено, что толерантность к риску должна быть отражена в реестре рисков стартапа для дальнейшего анализа и исследования. Практическая значимость предложенной оценки заключается в том, что её применение позволит фаундери анализировать риски на каждой стадии жизненного цикла стартапа, подвергая анализу каждую рисковую отрасль.

Ключевые слова: аппетит-риск, жизненный цикл, стартап, толерантности к риску, фаундер.

Табл.: 1. **Формул.:** 1. **Библ.:** 11.

Яцкевич Інна Владимировна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту організацій, Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президенті України (вул. Генуезька, 22, Одеса, 65009, Україна)

E-mail: Innav2018@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0210-6135>

UDC 334.722:338
JEL: D81; B32; M13

Yatskevych I. V. Risk Tolerance and Appetite Risk of a Startup: Essence and Assessment

The article, on the basis of the research on the innovative activity of enterprises in terms of economic activity for 2014–2018, substantiates that the scale and importance of startups increase the competitiveness of the efficiency of innovative products. It is specified that the startup is an effective direction of innovative development of the country due to its advantages (creation of new jobs, development of regions, improvement of living standards of the population, etc.), which is characterized by a high level of risk and which is influenced by a number of factors. It is substantiated that the risk for startups is a multidimensional tangle of interconnected risks, which changes taking into account factors and depending on the stages of the startup life cycle (research, verification, efficiency, scaling, selling/updating). The factors influencing the formation of a methodology for assessing risk tolerance and appetite risk (stage of development of the startup life cycle, the stakeholders' opinions, accounting and legislative policy factors, probability of fraud, external factors, restrictions on the part of the State, factors

depending on the life level of the startup, cultural factor) are defined and systematized. Methodologies of assessing risk tolerance and appetite risk of a startup, which should be «loyal» and constantly updated in case of new risks, as well as take into account the stages of its life cycle, are recommended. It is noted that risk tolerance should be reflected in the startup's risk registry for further analysis and research. The practical significance of the proposed assessment is that its application will allow the funder to analyze risks at each stage of the startup's life cycle, subjecting each risk industry to analysis.

Keywords: appetite risk, life cycle, startup, risk tolerances, funder.

Tabl.: 1. **Formulae:** 1. **Bibl.:** 11.

Yatskevych Inna V. – D. Sc. (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Management of Organizations, Odesa Regional Institute for Public Administration, Office of the President of Ukraine (22 Henuezka Str., Odesa, 65009, Ukraine)

E-mail: Innav2018@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0210-6135>

Процеси, що відбуваються в підприємницькому середовищі, є закономірним результатом процесів загострення конкуренції між суб'єктами підприємницької діяльності, що вплинуло на становище інноваційних підприємств в економіці. Сформувався зовсім новий характер взаємовідносин між різними формами інноваційних підприємств, змінились їх функції та роль у створенні нових робочих місць, досягнення соціальної стабільності в суспільстві, їх вклад у розвиток інновацій тощо.

Успішний розвиток інноваційних підприємств, особливо стартапів, активно впливає на досягнення збалансування економіки на регіональному рівні та виступає необхідним фактором інноваційної спрямованості господарського комплексу. Досягнення необхідної безперервності та масштабності інноваційного процесу визначається безпосередньо потенціалом стартапів у розробці нової продукції, впровадженням її у виробництво та комерціалізацію.

Масштаби та значущість стартапів підвищують конкурентоспроможність ефективності інноваційної продукції. Водночас у країні відбувається значне зростання інноваційної активності підприємств, а особливо – в рекламній діяльності та дослідженні кон'юнктури (93%), оптовій торгівлі (87%), транспорті, складському господарстві, поштовій та кур'єрській діяльності (69%), водопостачанні, каналізації, поводженні з відходами діяльності (67%) (табл. 1) [1].

Зазначені сфери (див. табл. 1) мають високий потенціал щодо модернізації, впровадження новітніх технологій та підвищення рівня переробки власної продукції, що є привабливим для формування та розвитку стартапів у нашій країні. Разом із тим, стартап – це короткострокова форма малого інноваційного підприємства, метою якого є створення інноваційної продукції та отримання максимального ефекту, характеризується високим рівнем ризику, який має свою специфіку.

Проблематика щодо формування, розвитку, життєвого циклу, ризику стартапів розглядалась у теоретичних напрацюваннях таких вчених-економістів, як Р. І. Баб'ячок, І. І. Вербіцька, Н. С. Ілляшенко, С. М. Ілляшенко, І. І. Кульчицький, Г. А. Матвієнко-Біляєва, О. Б. Мрихіна, Т. І. Міркунова, В. С. Пікуль та ін. [2–9]. Проте, необхідно зазначити, що в існуючих роботах питання ризику стартапу розглядалися пе-

реважно з погляду інвестора, тобто як ризик інвестиційного проекту, проте залишається поза увагою питання щодо ризику з урахуванням життєвого циклу стартапу.

Метою статті є дослідження толерантності до ризику та апетит-ризиків стартапу з урахуванням його життєвого циклу.

Стартап – це динамічна структура, його стратегія, цілі, бізнес-модель можуть стрімко змінюватися залежно від таких зовнішніх факторів, як реакція ринку на інноваційний продукт, утримання споживачів, успішність обраної моделі тощо.

Сучасні дослідники проблематики стартапів [7–9] обґрунтовують і стверджують, що стартапи важливі для економічного зростання країни. Дане обґрунтування ґрунтується на їх перевагах:

- ✦ створення нових робочих місць, що сприяє зменшенню рівня безробіття в країні, – одна з головних переваг стартапів;
- ✦ розвиток регіонів – фаундер (особа, яка заснувала стартап) приваблює інвесторів у свій стартап, а це сприяє поповненню місцевих бюджетів за рахунок податків;
- ✦ поліпшення життєвого рівня населення – розвиток стартапів сприяє впровадженню інновацій і технологій для поліпшення життя населення.

Однак формування та розвиток стартапів супроводжується ризиком, який є невід'ємною частиною їх життєдіяльності.

Ризики стартапів виникають через невизначеність інноваційної продукції: які будуть характеристики нової продукції та її переваги серед аналогів; чи будуть технології стартапу успішними; чи знайдуться інвестори тощо. Усі ці питання важливі, оскільки фаундер повинен знати про ризик, з яким він стикається у своїй діяльності, та вміти виокремити пріоритети, оскільки деякий рівень ризику притаманний кожній підприємницькій діяльності.

Виходячи з цього фаундер має адаптуватися та усвідомлювати ризики, з якими стикається стартап. Замість того, щоб намагатися уникнути таких ризиків, фаундер повинен розуміти, які ризики мають бути пом'якшені (та якою мірою) для їхнього конкретного контексту.

Інноваційна активність підприємств за видами економічної діяльності, од.

Вид економічної діяльності	У тому числі			
	інноваційно активних підприємств		з них	
			підприємства з технологічними (продуктовими та/або процесовими) інноваціями	
	2014–2016 рр.	2016–2018 рр.	2014–2016 рр.	2016–2018 рр.
Усього	5095	8173	3278	2937
Промисловість	2598	4060	1859	1985
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	67	107	42	37
Переробна промисловість	2322	3626	1649	1789
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	99	143	81	64
Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	110	184	87	95
Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	1164	2174	597	332
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	336	568	208	144
Інформація та телекомунікації	435	619	258	196
Фінансова та страхова діяльність	151	222	86	67
Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу; технічні випробування та дослідження	213	262	134	90
Наукові дослідження та розробки	118	114	103	87
Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури	80	154	33	36

Зауважимо, що на ризик стартапів впливають такі фактори, як:

- ✦ специфіка інноваційної продукції стартапу;
- ✦ фактори, які безпосередньо стосуються формування та розвитку стартапу;
- ✦ ступінь взаємодії між фаундером – краудинвестингами – бізнес-ангелами;
- ✦ регіональна особливість.

Ризик для стартапів – це багатомірний клубок взаємопов'язаних один з одним ризиків, який змінюється з урахуванням зазначених факторів та залежно від стадії життєвого циклу стартапу.

Для фаундера важливо чітко визначити толерантність до ризику (сума, яку він може на себе взяти як втрати) [10] і апетит-ризик (сума, яку він може поставити під загрозу, перш ніж яка-небудь дія, що несе в собі ризик, буде здійснена) [11] для забезпечення ефективного функціонування та розвитку стартапів.

Апетит-ризик стартапу може бути визначений шляхом оцінки головних факторів, які впливають на його формування та розвиток, шляхом сценарного

аналізу непередбачених втрат і експертної думки фахівців у зазначеному середовищі.

Толерантність до ризику стартапу може бути визначена шляхом розрахунку очікуваних і непередбачених втрат на основі ретельного сценарного моделювання. Природно, що толерантність може стати основою щодо апетит-ризик, позначеного рівнем невід'ємних ризиків стартапу, тобто тих, які можуть реалізуватися на будь-якій стадії життєвого циклу стартапу, якщо не всі необхідні заходи будуть вжиті. Таким чином, для фаундера розуміння та усвідомлення ризиків набуває значної ваги при формуванні та розвитку стартапу.

Варто зауважити, що для фаундера при формуванні стартапу може бути важко визначити необхідні показники для розрахунку толерантності до ризику й апетит-ризик. Природно, що на практиці підприємці при оцінюванні апетит-ризик використовують відсоток від капіталу компанії [11]. Можливо, це занадто примітивна оцінка, яка багато чого не враховує, але загальновизнаних методик з цього приводу поки не існує. Таким чином, даний підхід береться за основу

для загального процесу встановлення лімітів ризиків, прийнятних для стартапу.

Методика оцінювання толерантності до ризику й апетит-ризиків стартапу повинна бути «лояльною» і постійно оновлюватися в разі виникнення нових ризиків, а також з урахуванням життєвого циклу стартапу та середовища його формування.

Значимо, що в науковій літературі можна зустріти різні стадії життєвого циклу стартапів. Однак вони мають однакові риси, які ми візьмемо за основу при визначенні стадій життєвого циклу стартапу [7–9]:

1. *Problem / Solution Fit* – підтвердження існування проблеми і того, що запропоноване рішення їй відповідає (дослідження).

2. *Minimum Viable Product* – розробка продукту з мінімальним функціоналом, що дозволяє вирішувати проблему (перевірка).

3. *Product / Market Fit* – підтвердження того, що у продукту є ринок збуту (ефективність).

4. *Scale* – масштабування.

5. *Maturity* – стадія зрілості, перехід від стартапу до бізнесу (продаж / оновлення).

Виходячи з цього методика оцінювання толерантності до ризику й апетит-ризиків стартапу повинна враховувати такі елементи:

- ✦ формування краудфандингу;
- ✦ створення сховища даних інформації, що належить до ризиків стартапу;
- ✦ ідентифікація ключових процесів і пов'язані з ними ризики;
- ✦ формування стратегії щодо пом'якшення наслідків від реалізації ризику;
- ✦ формування та узгодженість ключових показників для кількісної оцінки придбаних і невід'ємних ризиків;
- ✦ форма задокументування ризику (наприклад, за географічним принципом, бізнес-одиноці, процесів, продуктів чи їх поєднання) у реєстрі ризиків стартапу;
- ✦ процес контролю та регламентації для всіх перерахованих вище критеріїв;
- ✦ формування механізму оцінки відповідальності для всіх, хто бере участь у стартапі (фаундер, краудінвестинг, бізнес-ангел), у вимірюванні, контролі, звітності тощо.

Однак при формуванні методики оцінювання толерантності до ризику й апетит-ризиків стартапу мають враховуватися фактори, які на них впливають:

1. *Етап розвитку життєвого циклу стартапу.*

Визначення того, на якому етапі життєвого циклу знаходиться стартап; факторів, що впливають на апетит-ризик. Наприклад, стартап, який знаходиться на стадії «дослідження», неминуче піддається більшому ризику самим фактом відкриття стартапу, а на стадії «ефективності» – формує систему контролю для управління ризиками.

2. *Думки основних зацікавлених сторін, включаючи інвесторів (краудінвестингів, бізнес-ангелів).* Так, інвестор може мати свою точку зору (думку) з приводу того, яку кількість ризику стартап може прийняти.

3. *Фактори бухгалтерського обліку та законодавчої політики.* До них належать: обсяг трансакцій, складність системи бухгалтерського обліку, податкової політики, мінливі законодавчі нормативно-правові документи та постанови тощо.

4. *Імовірність шахрайства.* Серед інших доцільно розглянути питання, що стосуються природи стартапу, контролю у стартапі та етичних складових бізнес-середовища, що є в стартапі.

5. *Зовнішні фактори* – зміна економічних умов, зміни в технології та інше.

6. *Державні обмеження.* Залежно від галузі формування стартапу держава може відігравати роль у тому, скільки ризиків він може взяти. Деякі галузі, такі як страхування і банківська справа, зазвичай знаходяться під більшою кількістю обмежень та заборон, ніж організації інших галузей.

7. *Фактори, що залежать від життєвого рівня стартапу,* такі як кількість та якість персоналу, кількість та якість навчання, розриви в системі обробки та переробки інформації, зміни в організаційній структурі, зміни в ключових позиціях тощо.

8. *Культурний фактор,* який враховує особливості країни та поведінку стартапу в розробці стратегії ризику, а також бажання фаундера ризикувати.

Апетит-ризик, своєю чергою, відображає позицію стартапу щодо того, який рівень ризику є допустимим у його діяльності для реалізації стратегії розвитку.

Загальний апетит-ризик стартапу, з урахуванням життєвого циклу та середовища його формування, рекомендується визначати як суму можливих збитків на кожному етапі впровадження інноваційної продукції:

$$R_{car} = R_{L1} + R_{L2} + R_{L3} + R_{L4} + R_{L5}, \quad (1)$$

де R_{car} – загальний апетит-ризик стартапу;
 R_{L1} – оцінка збитків, пов'язаних з настанням ризику стадії дослідження життєвого циклу стартапу;
 R_{L2} – оцінка збитків, пов'язаних з настанням ризику стадії перевірки життєвого циклу стартапу;
 R_{L3} – оцінка збитків, пов'язаних з настанням ризику стадії ефективності життєвого циклу стартапу;
 R_{L4} – оцінка збитків, пов'язаних з настанням ризику стадії масштабування життєвого циклу стартапу;

R_{L5} – оцінка збитків, пов'язаних з настанням ризику стадії продажів / оновлення життєвого циклу стартапу;

Фаундер може визначити толерантність до ризику на базі досягнутих цілей на певній стадії життєвого циклу. Таким чином, для визначення допусти-

мого рівня ризику визначаються цілі в певній стадії життєвого циклу, на досягнення яких може вплинути ризик. Після позначення цілей та одиниці їх вимірювання фаундер (краудінвестинг, бізнес-ангел) визначає можливі параметри відхилення показників діяльності від цільових.

Толерантність до ризику має бути відображена в реєстрі ризиків стартапу для подальшого аналізу та дослідження. Слід також зазначити, що толерантність до ризику на кожній стадії життєвого циклу не повинна перевищувати розмір апетит-ризиків стартапу.

ВИСНОВКИ

Рекомендовані оцінки загальних показників апетит-ризиків та толерантність до ризику досить універсальні для застосування в будь-якому стартапі, незалежно від галузевої приналежності та особливостей бізнес-моделі. З іншого боку, рекомендовані оцінки загальних показників апетит-ризиків та толерантність до ризику враховують специфіку стартапу як організації, націленої на створення продукту, що вирішує актуальну проблему, пошук ефективних каналів продажів і максимально швидке масштабування бізнесу.

Практична значущість запропонованої оцінки полягає в тому, що її застосування дозволить фаундеру аналізувати ризики на кожній стадії життєвого циклу, піддаючи аналізу кожен ризикову галузь. Крім того, можна наочно демонструвати галузі з найбільшою концентрацією високих ризиків, а значить, і напрямки, за яких продукт потребує вдосконалення.

Таким чином, фаундер (краудінвестинг, бізнес-ангел) може своєчасно виявити проблемні напрями та вжити заходів для вдосконалення продукції, а надалі – збільшення темпів розвитку стартапу.

Узагальнюючи вищесказане, зазначимо, що стартап – це специфічна організація, яка потребує методології та рекомендацій з управління ризиками, котрі враховують їх специфіку, що дозволить підвищити кількість стартапів. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Вербіцька І. І. Ризик-менеджмент як сучасна система управління ризиками підприємницьких структур. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 5. С. 282–291.
3. Матвієнко-Біляєва Г. Л. Ризик-менеджмент як сучасна система ефективного управління ризиками підприємницьких структур. *Молодий вчений*. 2018. № 4. С. 814–818. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4/188.pdf>
4. Ілляшенко Н. С. Організаційно-економічні засади інноваційного маркетингу промислових підприємств: монографія. Суми: СДУ, 2011. 192 с.
5. Маркетинг інновацій і інновації в маркетингу: монографія (Розділ 1. Концептуальні основи маркетингу інновацій) / за ред. д-ра екон. наук, проф. С. М. Іл-

- ляшенко. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 615 с.
6. Мрихіна О. Б., Стояновський А. Р., Міркунова Т. І. Перспективи стартап-компаній у контексті конкурентоспроможного розвитку українського ринку високих технологій. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 9. С. 215–225.
 7. Баб'ячок Р. І., Кульчицький І. І. Основні тенденції розвитку стартапів в Україні – проблеми, перешкоди і можливості. URL: <https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Osnovni-tendentsiyi-rozvytku-startapiv-v-Ukrayini-1-1.pdf>
 8. Пікуль В. С. Що таке стартап? URL: https://3222.ua/article/scho_take_startap.htm
 9. Готовність до ризиків, основа в управлінні ризиками / RECB Ukraine. URL: <https://pecb.com.ua/готовність-до-ризиків-основа-в-управл/>
 10. Fedulova I. V., Sagaydack J. A. Forming Company's Risk Appetite. *Науковий вісник Полісся*. 2018. № 1. Ч. 1. С. 47–53. URL: http://journals.uran.ua/nvp_chntu/article/view/131103/126906
 11. Разработка системы управления рисками и капиталом (ВПОДК): учебник и практикум / под науч. ред. А. Д. Дугина, Г. И. Пенникаса. М.: Юрайт, 2016. 367 с. URL: <https://static.my-shop.ru/product/pdf/249/2488379.pdf>

REFERENCES

- Babiachok, R. I., and Kulchitskyi, I. I. "Osnovni tendentsii rozvytku startapiv v Ukraini - problemy, pereshkody i mozhlyvosti" [The Main Trends in the Development of Startups in Ukraine are Problems, Obstacles and Opportunities]. <https://www.civic-synergy.org.ua/wp-content/uploads/2018/04/Osnovni-tendentsiyi-rozvytku-startapiv-v-Ukrayini-1-1.pdf>
- Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- Fedulova, I. V., and Sagaydack, J. A. "Forming Company's Risk Appetite". *Naukovyi visnyk Polissia*. 2018. http://journals.uran.ua/nvp_chntu/article/view/131103/126906
- "Hotovnist do ryzykiv, osnova v upravlinni ryzykamy" [Risk Readiness, a Foundation in Risk Management]. RECB Ukraine. <https://pecb.com.ua/готовність-до-ризиків-основа-в-управл/>
- Illiashenko, N. S. *Orhanizatsiino-ekonomichni zasady innovatsiinoho marketynhu promyslovykh pidpriemstv* [Organizational and Economic Principles of Innovative Marketing of Industrial Enterprises]. Sumy: SDU, 2011.
- Marketynh innovatsii i innovatsii v marketynhu (Rozdil 1. Kontseptualni osnovy marketynhu innovatsii)* [Marketing Innovation and Innovation in Marketing (Section 1. Conceptual Foundations of Innovation Marketing)]. Sumy: VTD «Universytetska knyha», 2008.
- Matviienko-Biliaieva, H. L. "Ryzik-menedzhment yak sучasna systema efektyvnoho upravlinnia ryzykamy pidpriemnytskykh struktur" [Risk Management as a Modern System of Effective Risk Governance of Business Structures]. *Molodyi vchenyi*. 2018. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4/188.pdf>

Mrykhina, O. B., Stoianovskyi, A. R., and Mirkunova, T. I. "Perspektyvy startap-kompanii u konteksti konkurento-spromozhnoho rozvytku ukrainskoho rynku vysokikh tekhnolohii" [Startup Companies Perspectives in the Context of Competitive Development of Ukrainian High Technologies Market]. *Aktualni problemy ekonomiky*, no. 9 (2015): 215-225.

Pikul, V. S. "Shcho take startap?" [What Is a Startup?]. https://3222.ua/article/scho_take_startap.htm

"Razrabotka sistemy upravleniya riskami i kapitalom (VPODK)" [Development of a Risk and Capital Management System (ICAAP)]. <https://static.my-shop.ru/product/pdf/249/2488379.pdf>

Verbitska, I. I. "Ryzyk-menedzhment yak suchasna systema upravlinnia ryzykamy pidpriumnytskykh struktur" [Risk Management as a Modern Risk Management System of Enterprise Structures]. *Stalyi rozvytok ekonomiky*, no. 5 (2013): 282-291.

УДК 334.722
JEL: D03; L20; L29

ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ХОЛІСТИЧНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ: КАТЕГОРІАЛЬНИЙ СИЛОГІЗМ

©2020 ЧОБИТОК В. І.

УДК 334.722
JEL: D03; L20; L29

Чобіток В. І. Інтелектуалізація управління холістичним розвитком підприємств: категоріальний силлогізм

Мета статті – формування категоріального силлогізму інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств у сучасних умовах. Визначено, що на сучасному етапі розвитку виникає проблема інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств, які адаптуються до змін екзогенних та ендогенних факторів. Для вирішення цієї проблеми використовувався апарат детермінованої оптимізації. Проте в ньому не враховується турбулентний вплив зовнішнього середовища, що не дозволяє знаходити оптимальні рішення. У зв'язку з цим, для підвищення ефективності управління холістичним розвитком підприємств і забезпечення адаптації до випадкових ситуацій, необхідно використовувати інструментарій інтелектуалізації. У результаті проведеного дослідження проаналізовано наукові напрями, пов'язані з інтелектуалізацією, управлінням і розвитком підприємств, а також холістичну парадигму, що формує категоріальний силлогізм інтелектуалізації управління холістичним розвитком підприємств. Під цим слід розуміти процес цілеспрямованого та осмисленого впливу на об'єкти та системи шляхом удосконалення якісних і кількісних змін, що відбувається під впливом екзогенних і ендогенних факторів; спрямований на посилення використання інтелектуально-знаних активів підприємств; використовує інформаційно-комунікаційні технології. Цей процес продукує нові підходи до управління з метою досягнення цілей і максимізації результатів діяльності підприємства, забезпечення ефективного функціонування та розвитку.

Ключові слова: інтелектуалізація, управління підприємствами, розвиток підприємства, холістична парадигма, інтелектуалізація управління холістичним розвитком підприємств.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-2-463-472>

Рис.: 5. **Табл.:** 3. **Бібл.:** 34.

Чобіток Вікторія Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання, Українська інженерно-педагогічна академія (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

E-mail: vika_chobitok@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5272-388X>

УДК 334.722
JEL: D03; L20; L29

Чобіток В. І. Интеллектуализация управления холлистическим развитием предприятий: категориальный силлогизм

Цель статьи – формирование категориального силлогизма интеллектуализации управления холлистическим развитием предприятий в современных условиях. Определено, что на современном этапе развития возникает проблема интеллектуализации управления холлистическим развитием предприятий, адаптирующимся к изменениям экзогенных и эндогенных факторов. Для решения этой проблемы использовался аппарат детерминированной оптимизации. Однако в нем не учитывается турбулентное влияние внешней среды, что не позволяет находить оптимальные решения. В связи с этим, для повышения эффективности управления холлистическим развитием предприятий и обеспечения адаптации к случайным ситуациям, необходимо использовать инструментарий интеллектуализации. В результате проведенного исследования проанализированы научные направления, связанные с интеллектуализацией, управлением и развитием предприятий, а также холлистическая парадигма, формирующая категориальный силлогизм интеллектуализации управления холлистическим развитием предприятий. Под этим следует понимать процесс целенаправленного и осмысленного влияния на объекты и системы, путем совершенствования качественных и количественных изменений, который: протекает под влиянием экзогенных и эндогенных факторов; направлен на усиление использования интеллектуально-знаниевых активов предприятий; использует информационно-коммуникационные технологии. Этот процесс вырабатывает новые подходы к управлению с целью достижения целей и максимизации результатов деятельности предприятия, обеспечения эффективного функционирования и развития.

Ключевые слова: интеллектуализация, управление предприятиями, развитие предприятия, холлистическая парадигма, интеллектуализация управления холлистическим развитием предприятий.

Рис.: 5. **Табл.:** 3. **Библ.:** 34.

Чобіток Вікторія Іванівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та організації діяльності суб'єктів господарювання, Українська інженерно-педагогічна академія (вул. Університетська, 16, Харків, 61003, Україна)

E-mail: vika_chobitok@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5272-388X>